

Sygn. akt V U 1522/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Rosłoń

Protokolant: Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2014 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy M. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 12 lipca 2013 roku

Nr (...)

Zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje M. K. prawo

do wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej w pełnej wysokości od dnia 1 lipca 2013 roku.

sygn. akt V U 1522/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lipca 2013 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił M. K. prawa do wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej w pełnej wysokości powołując się na przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r.

o ubezpieczeniu społecznym rolników. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że wnioskodawczyni nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej, ponieważ w dniu 20 czerwca 2013 r. wydzierżawiła udział 18/24 części w gospodarstwie rolnym o powierzchni 5,803 ha.

Zgodnie z treścią art. 203 kc, każdy ze współwłaścicieli jest uprawniony do współposiadania rzeczy wspólnej oraz do korzystania z niej w takim zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez innych współwłaścicieli.

Z umowy dzierżawy nie wynika jaka powierzchnia gospodarstwa została faktycznie wydzierżawiona a jaka nie pozostała wydzierżawiona i jest w posiadaniu współwłaściciela gospodarstwa rolnego.

M. K. złożyła odwołanie od tej decyzji wskazując, że spełnia warunki do nabycia uprawnień do świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników bowiem na podstawie umowy z dnia 20 czerwca 2013 r. wydzierżawiła cały swój udział w gospodarstwie rolnym D. K. i zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie w całości. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie wskazał, że na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w. B. z dnia 2 grudnia 2008 r. (sygn. akt (...)) wnioskodawczyni nabyła udział w gospodarstwie rolnym wchodzącym w skład spadku po mężu Z. K.. Następnie umową z dnia 20 czerwca 2013 r. wydzierżawiła gospodarstwo rolne D. K. w udziale 18/24 części. W ocenie organu rentowego umowa ta nie może stanowić podstawy do uznania, że wnioskodawczyni zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej bowiem niepodzielność współwłasności ułamkowej nieruchomości polega na tym, że każdy ze współwłaścicieli ma prawo do całej nieruchomości i żaden nie ma prawa do wyodrębnionej części fizycznej. Współwłasność trwa tak długo jak istnieje stosunek współwłasności. Wobec powyższego M. K. nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej a zatem brak jest podstaw do podjęcia wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej w pełnej wysokości.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

M. K. urodzona (...) ((...)) lat) była uprawniona do renty inwalidzkiej rolniczej na stałe od 1 listopada 1994 r. i otrzymywała ją w pełnej wysokości (k. 16, 17 akt KRUS). W decyzji z dnia 25 czerwca 2003 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził, że wypłata części uzupełniającej świadczenia w pełnej wysokości przysługuje do 31 lipca 2003 r. ponieważ wygasa umowa dzierżawy zawarta 16 lipca 1993 r. Następnie decyzją z dnia 4 lipca 2003 r. zawiesił wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej w wymiarze 100% od 1 sierpnia 2003 r. z powodu prowadzenia działalności rolniczej - wygaśnięcia umowy dzierżawy (k. 19, 20 akt KRUS). Decyzją z dnia 24 lipca 2003 r. podjął wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej w pełnej wysokości od 1 lipca 2003 r. do 30 czerwca 2013 r., czyli na czas trwania kolejnej umowy dzierżawy (k. 21 akt KRUS). Kolejną decyzją, z dnia 16 lutego 2004 r., wstrzymał wypłatę części uzupełniającej renty rolniczej w pełnej wysokości od 1 lipca 2003 r. ponieważ wnioskodawczyni nie poinformowała o nabyciu w drodze dziedziczenia gospodarstwa rolnego (k. 24 akt KRUS). Wnioskodawczyni złożyła oświadczenie, że nie pracowała na gruntach odziedziczonych po rodzicach (k. 30 akt KRUS), decyzją z dnia 24 marca 2004 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego uchylił decyzję o wstrzymaniu wypłaty części uzupełniającej renty rolniczej, uznając, że wnioskodawczyni nie podjęła działalności rolniczej na odziedziczonych gruntach (k. 34 akt KRUS).

Decyzją z dnia 1 października 2004 r. przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury rolniczej od 1 sierpnia 2004 r. (k. 39, 40 akt KRUS). Dnia 9 czerwca 2008 r. wnioskodawczyni wniosła o przyznanie jej dodatku pielęgnacyjnego (k. 46 akt KRUS). Lekarz orzecznik KRUS stwierdził, że jest ona trwale całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym ale nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji (k. 50, 51 akt KRUS). Dodatku odmówiono, następnie decyzją z dnia 21 grudnia 2012 r. przyznano ten dodatek od 1 stycznia 2013 r. z powodu ukończenia przez wnioskodawczynię 75 lat życia (k. 55 akt KRUS). Decyzją z dnia 14 czerwca 2013 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego od 1 lipca 2013 r. zawiesił wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej w wymiarze 100%, ponieważ wygasa umowa dzierżawy zawarta 16 czerwca 2003 r. (k. 57 akt KRUS). Dnia 2 lipca 2013 r. wnioskodawczyni złożyła umowę dzierżawy zawartą z D. K. 20 czerwca 2013 r., na podstawie której wydzierżawiła mu na 10 lat udział obejmujący 18/24 części działek ozn. nr (...) i (...) położonych we wsi B., gm. T. (k. 58 akt KRUS). Decyzją z dnia 12 lipca 2013 r. – obecnie zaskarżoną – Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił podjęcia wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej w pełnej wysokości wskazując, że wnioskodawczyni nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej (k. 64 akt KRUS).

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 1403) wypłata emerytury rolniczej z ubezpieczenia ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Przyjmuje się, że prowadzenie działalności rolniczej to wykonywanie czynności zarządzających dla osiągnięcia określonego celu w zakresie produkcji rolniczej, dla którego na ogół konieczne jest fizyczne wykonywanie pracy. Nie można przy tym utożsamiać pojęcia prowadzenia działalności rolniczej (z istoty zarobkowej) z pojęciem własności lub posiadania gruntu. Ułatwieniem dowodowym w tym zakresie służy regulacja zawarta w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Według tego przepisu uznaje się, że emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

- 1) gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie nie będącej:
 - a) małżonkiem emeryta lub rencisty,
 - b) jego zstępnym lub pasierbem,
 - c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
 - d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b) lub c),
- 2) gruntów trwale wyłączonych za produkcji rolniczej na podstawie odrębnego przepisu, w tym zalesionych gruntów rolnych,
- 3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z których emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia,
- 4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Przepis ten nie modyfikuje pojęcia prowadzenia działalności rolniczej, ani też nie definiuje wyczerpująco pojęcia nieprowadzenia działalności rolniczej. Prowadzenie bądź nieprowadzenie działalności rolniczej należy do sfery faktu. Ułatwienie dowodowe, o którym mowa wyżej polega na tym, że rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych

w tym przepisie nie muszą wykazywać, że nie prowadzą działalności rolniczej – fakt ten uznaje sam ustawodawca. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych ugruntowany jest pogląd, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego, w obecnym stanie prawnym, pozostaje w zasadzie poza sferą stosunku ubezpieczenia społecznego rolników w sensie bezpośrednich przesłanek tego stosunku oraz że właściciele gospodarstw rolnych mogą dowodzić, że nie prowadzą działalności rolniczej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 r., II UZP 5/04). W wyroku z dnia 30 listopada 2005 r., sygn. I UK 59/05, Sąd Najwyższy wskazał, że przy ustalaniu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, ustawowe domniemanie, że właściciel gruntów zaliczanych do użytków rolnych prowadzi działalność rolniczą, może być obalone odpowiednimi dowodami. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, że założenie, iż dla nabycia prawa do emerytury rolniczej, posiadanie (własność, współwłasność) gospodarstwa rolnego znaczy to samo, co prowadzenie gospodarstwa rolnego, jest nieprawidłowe.

Wobec powyższego zasadność odwołania wnioskodawczyni zależna była od wykazania, że faktycznie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

Bezspornie M. K. jest współwłaścicielką w 18/24 części nieruchomości rolnych ozn. nr (...) o pow. 0,54 ha, (...) o pow. 0,56 ha, (...) o pow. 2,8649 ha i (...) o pow. 2,9381 ha położonych w obrębie wsi B. (k. 66, 67 akt KRUS). Zgodnie

z zeznaniami wnioskodawczynie jeszcze za życia męża, w 2003 r. stanowiące ich własność gospodarstwo rolne wydzierżawili J. M., gdyż oboje byli chorzy i niezdolni do pracy. Od tamtej pory nie prowadziła działalności rolniczej, nie uprawiała warzyw, nie hodowała inwentarza ani drobiu. Jak zeznała, jest bardzo chora i ledwie żyje. Obecnie, od 20 czerwca 2013 r. dzierżawcą jest D. K. (k. 40 odw.).

Powyższe okoliczności potwierdzili świadkowie D. K. i J. M.. Zeznali, że wnioskodawczynie od lat nie prowadzi działalności rolniczej. Jest starszą, schorowaną kobietą. Jeszcze za życia męża wraz z nim wydzierżawiła całe gospodarstwo rolne, od 2003 r. J. M., a wcześniej gospodarstwo było wydzierżawione innej osobie (k. 40). J. M. z tytułu dzierżawy pobierał dopłaty (k. 18). Obecnie od 20 czerwca 2013 r. dzierżawcą jest D. K., który dopiero w tym roku będzie uprawiał grunt, bowiem w ubiegłym roku plony zebrał jeszcze J. M.. J. M. zeznał, że pomiędzy współwłaścicielami istnieje podział do użytkowania i on uprawiał wydzieloną zgodnie z podziałem część nieruchomości (k. 40 odw.).

Sąd dał wiarę powyższym zeznaniom, jako logicznym, spójnym i obrazującym rzeczywisty stan rzeczy. Bazując na zasadzie bezpośredniości Sąd nie miał żadnych wątpliwości, że zeznania te są prawdziwe.

Ponadto znajdują one potwierdzenie w dokumentach zebranych w aktach organu rentowego. Z omówionych wcześniej decyzji organu rentowego wynika, że nieprzerwanie od 1993 r. przedmiotowe gospodarstwo rolne było przedmiotem umowy dzierżawy. W kolejno wydawanych decyzjach organ rentowy wypłacał wnioskodawczynie część uzupełniającą otrzymywanej wówczas renty rolniczej w pełnej wysokości, przyjmując, że wydzierżawiając gospodarstwo rolne nie prowadzi ona działalności rolniczej. Nie bez znaczenia jest również fakt, że od 1 listopada 1994 r. wnioskodawczynie jest uprawniona do renty rolniczej a zatem od tej daty jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym. Co więcej, wniosek M. K. o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego złożony w czerwcu 2008 r. świadczy dodatkowo o prawdziwości jej zeznań co do nieprowadzenia przez nią działalności rolniczej.

W świetle powyższych ustaleń, w ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek podstaw do kwestionowania okoliczności, że wnioskodawczynie nie prowadzi działalności rolniczej. Na podkreślenie przy tym zasługuje fakt, że ma ona (...) lat i jak wskazywali świadkowie i sama wnioskodawczynie a co znajduje potwierdzenie w dokumentacji organu rentowego, od wielu lat, z uwagi na stan zdrowia, nie jest ona zdolna do zajmowania się działalnością rolniczą.

Końcowo wskazać należy, że przepis art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników należy interpretować w zgodzie z art. 6 pkt 1 i 3 tej ustawy, w którym podmiotem ubezpieczenia nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, lecz wyłącznie osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym. Do takich osób z powodów wyżej wskazanych wnioskodawczynie nie można zaliczyć.

Z tych względów Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.